

Jane Goodall
Douglas Abrams
Gail Hudson

A close-up portrait of Jane Goodall, an elderly woman with white hair, looking directly at the camera. She is wearing a black top and a colorful, patterned shawl. A necklace with a white outline of the African continent is visible. The background is a plain, light grey.

**KIRJA
TOIVOSTA**

DOCENDO

**Jane Goodall
Douglas Abrams
Gail Hudson**

**KIRJA
TOIVOSTA**

DOCENDO

Englanninkielinen alkuteos: *The Book of Hope. A Survival Guide for an Endangered Planet* (2021)

Copyright © Jane Goodall and Douglas Abrams, 2021

Suomenkielinen laitos © Docendo 2022
Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

T. S. Eliot -sitaatti on peräisin Eliotin runosta ”Ontot miehet”. Teoksessa *Autio maa: neljä kvartettia ja muita runoja*. Suomentanut Kai Mäkinen. Otava, Helsinki, 1949/1988.

Raamattu-sitaatit ovat peräisin Raamatun vuoden 1992 suomennoksesta. Ks. 5. Moos. 33:25 ja Ap. t. 17:28.

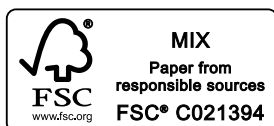
Edith Eger -sitaatit ovat peräisin Egerin teoksesta *Auschwitzin tanssija*. Suomentanut Kirsimarja Tielinen. Into Kustannus, Helsinki, 2022.

William Shakespeare -sitaatit ovat peräisin teoksista *Julius Caesar* (Suomentanut Lauri Sipari. WSOY, Helsinki, 2006), *Kuten haluatte* (Suomentanut Kirsti Simonsuuri. WSOY, Helsinki, 2010) ja *Macbeth* (Suomentanut Matti Rossi. WSOY, Helsinki, 2004).

Tämän teoksen tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, skannaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain mukaisesti.

Taitto: Mari Liimatainen / Keski-Suomen Sivu Oy
Kansi: Jarkko Lemetyinen / Katse Design Oy

Kirjaa voi tilata kustantajalta:
Docendo
Piippukatu 7 A 7
40100 Jyväskylä
Puh. 044 7270 250
www.docendo.fi
info@docendo.fi
ISBN 978-952-382-300-6
Painettu EU:ssa 2022



Äidilleni, Rustylle, Louis Leakeylle ja David Greybeardille

– JANE GOODALL

Vanhemmilleni, Hassan Edward Carrollille ja kaikille niille,
jotka yrittävät kaikin voimin löytää toivoa

– DOUG ABRAMS

Sisällys

KUTSU TOIVOON 11

I Mitä toivo on?

<i>Viskiä ja kidneypapukastiketta</i>	21
<i>Onko toivo todellista?</i>	27
<i>Oletko koskaan menettänyt toivoasi?</i>	30
<i>Pystyykö tiede selittämään toivoa?</i>	48
<i>Miten voimme tuntee toivoa vaikeina aikoina?</i>	53

II Janen neljä syytä toivoon

Syy 1: Ihmeellinen ihmismieli	65
<i>Esihistoriallisesta apinasta maailman herraksi</i>	68
<i>Puoliksi syntisiä, puoliksi pyhimyksiä</i>	73
<i>Uusi universaali moraalikoodi</i>	78
<i>Viisas (?) apina</i>	84
Syy 2: Luonnon resilienssi	91
<i>Ympäristöahdistus</i>	100
<i>Tahto elää</i>	108
<i>Mukaudu tai tuhoutu</i>	112
<i>Hoivaava luontoäiti</i>	115

<i>Tuhon partaalta pelastuneet</i>	119
<i>Elämän kudelma</i>	125
<i>Tarvitsemme luontoa</i>	135
Syy 3: Nuorten ihmisten voima	143
<i>Rakkautta toivottomassa paikassa</i>	151
<i>”En kaipaa sinun toivoasi”</i>	159
<i>Miljoonista pisaroista muodostuu valtameri</i>	164
<i>Tulevaisuuden vaaliminen</i>	169
Syy 4: Lannistumaton ihmishenki	177
<i>Kun päätän kiivetä Mount Everestille</i>	180
<i>Ihmishengen periksiantamattomuus</i>	187
<i>Lasten lannistumattoman hengen vaaliminen</i>	196
<i>Kuinka lannistumaton ihmishenki auttaa meitä parantumaan</i>	198
<i>Tarvitsemme toisiamme</i>	203

III Tie toivon lähettilääksi

<i>Elämänmittainen matka</i>	213
<i>Haasteita Afrikassa</i>	234
<i>Ujosta nuoresta naisesta maailmanluokan puhujaksi</i>	236
<i>”Sanotaan sitä pikenminkin jonkinlaiseksi missioksi”</i>	240
<i>Oliko se sattumaa?</i>	244
<i>Henkinen kehitys</i>	249
<i>Janen seuraava suuri seikkailu</i>	255

Lopuksi: Janen viesti toivosta

KIITOKSET	277
KIRJALLISUUTTA	285



(JANE GOODALL INSTITUTE / BILL WALLAUER)

Kutsu toivoon

Elämme synkkiä aikoja.

Monissa maailmankolkissa tapahtuu parhaillaan aseellisia selkkauksia, rodullista ja uskonnollista syrjintää, viharikoksia ja terroristi-iskuja. Äärioikeistolaisuuden vahvistuminen ruokkii mielenosoituksia, jotka aivan liian usein äityvät väkivaltaisiksi. Kuilu rikkaiden ja vähäosaisten välillä syvenee kaiken aikaa ja lietsoo vihaa ja levottomuuksia. Demokratiaan kohdistuu monissa maissa hyökkäyksiä. Viime aikoina COVID-19-pandemia on aiheuttanut kaikkialla maailmassa paljon kärsimystä ja kuolemaa, työttömyyttä ja taloudellista kaaosta. Ja ilmastokriisi, joka on tilapäisesti sysätty taka-alalle, on jopa vielä suurempi uhka tulevaisuudellemme – ja kaikelle maapallon elämälle.

Ilmastonmuutos ei ole vain jotakin, mikä ehkä vaikuttaa meihin tulevaisuudessa. Se vaikuttaa meihin jo nyt kaikkialla maailmassa muuttamalla säätiloja: se sulattaa jäätiköitä, nostaa vedenpintaa merissä ja synnyttää tuhoisia hirmumyrskyjä, tornadoja ja taifuuneja. Eri puolilla maailmaa ilmenee yhä pahempia tulvia, yhä pidempiä kuivia kausia ja entistä tuhoisampia maastopaloja. Ensimmäistä kertaa maastopaloja on havaittu jopa pohjoisella napapiirillä.

”Jane on melkein yhdeksänkymmentävuotias”, saatat ajatella. ”Jos hän kerran tajuaa, mitä maapallolla tapahtuu, kuinka hän voi edelleen kirjoittaa toivosta? Hän on luultavasti haksahdannut toiveajatteluun. Hän ei pysty kohtaamaan tosiasioita.”

Kyllä minä pystyn. Ja monina päivinä myönnän tuntevani oloni masentuneeksi, kun näyttää siltä, että ihmisten ponnistelut, kamppailut ja uhraukset ovat turhia heidän taistellessaan sosiaalisen ja ympäristön oikeudenmukaisuuden puolesta sekä vastustaessaan syrjintää, rasismia ja ahneutta. Ympäriämme raivoaa voimia – ahneutta, korruptiota, vihaa, sokeita ennakkoluuloja – jotka luulemme tyhmyyksissämme pystyvämme voittamaan. Ymmärrettävästi meistä tuntuu joinakin päivinä siltä, ettemme voi kuin istua ja katsella, kuinka maailma ei lopu ”paukahtaen vaan kitisten”, kuten T. S. Eliot totesi. Viimeisten kahdeksankymmenen vuoden aikana olen joutunut todistamaan esimerkiksi sellaisia katastrofeja kuin syyskuun 11. päivän terroristi-iskuja, kouluampumisia ja itsemurhapommituksia sekä näiden kamalien tapahtumien herättämää epätoivoa. Vartuin toisen maailmansodan aikana, kun maailma oli vaarassa joutua Hitlerin ja natsien vallan alle. Olen elänyt kylmän sodan asevarustelun aikana, kun maailmaa uhkasi ydintuho, ja nähnyt monien konfliktien kauhut, jotka ovat tuominneet miljoonia kidutukseen ja kuolemaan eri puolilla maapalloa. Kuten kaikki pitkään eläneet ihmiset, minäkin olen elänyt monien synkkien vaiheiden aikana ja nähnyt tavattomasti kärsimystä.

Mutta joka kerta kun masennun, ajattelen kaikkia mahtavia tarinoita niiden ihmisten rohkeudesta, peräänantamattomuudesta ja määrätietoisuudesta, jotka taistelevat ”pahan voimia” vastaan. Uskon kyllä, että keskuudessamme on pahuutta. Mutta kuinka paljon sitä voimakkaampia ja innostavampia ovatkaan niiden äänet,

jotka sitä vastustavat! Jopa heidän kuoltuaan heidän äänensä silti kaikuvat vielä pitkään korvissamme ja valavat meihin innoitusta ja toivoa – toivoa tämän oudon, ristiriitojen repimän ja apinan kaltaisesta olennota noin kuusi miljoonaa vuotta sitten kehittyneen ihmiseläimen perimmäisestä hyvydestä.

Aina siitä lähtien kun aloin vuonna 1986 matkustaa pitkin maailmaa herättääkseni tietoisuutta siitä vahingosta, jota me ihmiset olemme saaneet aikaan yhteiskunnallisesti ja ympäristöllisesti, olen tavannut monia ihmisiä, jotka ovat kertoneet minulle menettäneensä toivonsa tulevaisuutta kohtaan. Etenkin nuoret ihmiset ovat olleet kiukkuisia, masentuneita tai vain välinpitämättömiä, koska olemme kuulemma pilanneet heidän tulevaisuutensa ja koska heistä tuntuu, etteivät he voi sille mitään. Mutta vaikka on totta, ettemme ole vain pilanneet vaan myös varastaneet heidän tulevaisuutensa, kun olemme väsymättä riistäneet planeettamme rajallisia resursseja tulevista sukupolvista piittaamatta, ei ole minusta vielääkään liian myöhäistä ryhtyä korjaamaan asioita.

Minulle luultavasti useimmiten esitetty kysymys kuuluu suunnilleen näin: Uskotko rehellisesti, että maailmallamme on vielä toivoa? Että lastemme ja lastenlastemme tulevaisuudella on toivoa?

Voin vastata siihen aivan vilpittömästi: Kyllä. Uskon, että meillä on edelleen aikaa ja että voimme alkaa korjata vahinkoa, jonka olemme planeetallamme aiheuttaneet – mutta se aika on kulumassa umpeen. Jos välitämme lastemme ja heidän lastensa tulevaisuudesta, jos välitämme luonnollisen maailman terveydestä, meidän on yhdistettävä voimamme ja ryhdyttävä toimeen. Heti paikalla. Ennen kuin on liian myöhäistä.

Mitä on tämä ”toivo”, johon edelleen uskon ja joka antaa minulle motivaatiota jatkaa ja taistella oikein kunnolla? Mitä oikeastaan tarkoitan ”toivolla”?

Toivo ymmärretään usein väärin. Ihmisillä on taipumus ajatella, että se on vain passiivista haihattelua: jotakin toivotaan tapahtuvaksi, mutta asian hyväksi ei tehdä mitään. Tämä on kuitenkin itse asiassa päinvastaista kuin aito toivo, joka edellyttää toimintaa ja sitoutumista. Monet ihmiset ymmärtävät planeetan karmean tilan, mutteivät tee mitään, koska he tuntevat itsensä avuttomiksi ja toivottomiksi. Juuri siksi tämä kirja on tärkeä, koska se saa toivoakseni (!) ihmiset tajuamaan, että heidän toimillaan, olkoot kuinka pienimuotoisen näköisiä tahansa, on aitoa vaikutusta. Tuhansien eettisten tekojemme kerrannaisvaikutuksilla voimme säilyttää ja kohentaa maailmaamme tuleville sukupolville. Miksi vaivautuisimme toimimaan, elleimme aidosti toivoisi toimintamme muuttavan asioita?

Syyni toiveikkuuteen näinä synkkinä aikoina selkeytyvät tässä kirjassa, mutta jo tässä vaiheessa haluan korostaa, että ilman toivoa kaikki on menetetty. Toivo on ratkaiseva selviytymispiirre, joka on pitänyt lajimme hengissä kivikauden esivanhempiemme ajoista saakka. Oma epätodennäköinen matkani olisi taatusti ollut mahdoton, ellen olisi tuntenut toivoa.

Kaikesta tästä ja muustakin keskustelen kirjoittajakumppanini Doug Abramsin kanssa tämän pikku kirjasen sivuilla. Doug ehdotti kirjamme rakenteeksi vuoropuhelua, samanlaista kuin hänen yhdessä Dalai-laman ja arkkipiispa Desmond Tutun kanssa kirjoittamassaan teoksessa *The Book of Joy*. Seuraavissa luvuissa Doug toimii kertojana ja selostaa sinulle ne keskustelut, jotka kävimme Afrikassa ja Euroopassa. Dougin avustuksella pystyn nyt

kertomaan, mitä olen oppinut toivosta pitkän elämäni aikana ja tutkiessani luontoa.

Toivo on tarttuvaa. Toimintamme inspiroi muita. Vilpitön haluni on, että tämä kirja auttaa sinua löytämään lohtua ahdistavina aikoina, suunnan epävarmoina aikoina sekä rohkeutta pelottavina aikoina.

Minä ja Doug kutsumme sinut mukaamme matkalle kohti toivoa.

Jane Goodall

*fil. tri, Brittiläisen imperiumin ritarikunnan
ritarikomentaja (DBE), YK:n rauhanlähettiläs*



Kurottamassa sen olemattoman rajan yli, jonka ennen kuviteltiin erottavan meidät muusta eläinkunnasta. (JANE GOODALL INSTITUTE / HUGO VAN LAWICK)

|

.....

Mitä toivo on?



Viskiä ja kidneypapukastiketta

Oli keskustelujemme aloittamista edeltävä ilta. Olin hermona – koska panokset olivat korkeat. Maailma näytti kaipaavan toivoa enemmän kuin koskaan. Sen jälkeen kun olin ottanut yhteyttä Janeen ja kysynyt, haluaisiko hän kertoa uudessa kirjassa, miksi suhtautui tulevaan niin toiveikkaasti, toivo oli ollut kuukausien ajan päällimmäisenä ajatuksissani. Mitä toivo on? Miksi tunnemme toivoa? Onko toivo todellista? Voiko toivoa ruokkia? Onko lajillamme todella toivoa? Tiesin, että minun osani oli esittää kysymyksiä, joiden kanssa me kaikki painimme kokiessamme vastoinkäymisiä ja jopa silloin tällöin tuntiessamme epätoivoa.

Jane on koko maailman tuntema sankari, joka on matkustanut maailmalla kymmeniä vuosia toivon lähettiläänä, ja halusin kovasti ymmärtää, mistä hänen luottamuksensa tulevaisuuteen kumpuaa. Samoin halusin tietää, kuinka hän oli pitänyt yllä toivoa oman haastavan ja urauurtavan elämänsä aikana.

Kun valmistelin innolla ja levottomana kysymyksiäni, puhelin soi.

”Haluaisitko tulla päivälliselle perheeni kanssa?” Jane kysyi. Olin juuri saapunut Dar es Salaamista, ja vastasin, että liittyisin mielelläni heidän seuraansa ja tapaisin hänen perheensä. Se

olisi paitsi mahdollisuus tavata tämä ikoninen hahmo myös nähdä hänet äitinä ja isoäitinä, ruokailla yhdessä ja arvattavasti siemailla hieman viskiäkin.

Janen kotitalon löytäminen ei ollut helppoa, koska alueella ei ole varsinaisia katuosoitteita. Talo sijaitsee hiekkateiden varrella, ja sen naapurissa on Tansanian ensimmäisen presidentin Julius Nyereren koti. Pelkäsin olevani myöhässä, koska taksi yritti tuloksetta löytää oikeaa tienhaaraa, joka veisi meidät puiden peittämään naapurustoon. Punainen aurinko laski nopeasti, eikä missään ollut katuvaloja näyttämässä meille tietä.

Kun lopulta löysimme talon, Jane tervehti minua ovella lämpimästi hymyillen ja katsellen minua suurilla, läpitunkevilla silmillään. Hän oli sitonut harmaat hiuksensa taakse ponihännälle, ja hänellä oli yllään vihreä kauluspaita ja khakinväriset housut. Hänen asunsa toi etäisesti mieleen kansallispuistojen vartijoiden univormun. Hänen paidassaan oli Jane Goodall Institute -järjestön eli JGI:n logo ja symbolit: Janen oma profiilikuva, simpanssi nelinkontin, ympäristöä symboloiva lehti sekä käsi edustamassa ihmisiä, joiden hän on havainnut simpanssien ohella kaipaavan suojelua.

Jane on kahdeksankymmentäkuusivuotias, mutta ei näytä ihme kyllä ikääntyneen kovinkaan paljon sen jälkeen, kun kävi ensimmäisen kerran Gombessa ja päätyi *National Geographic* -lehden kanteen. Mietin, onko toivossa ja määrätietoisuudessa jotakin sellaista, mikä pitää ihmisen loputtomasti nuorena.

Eniten Janesta pistää kuitenkin silmään tahdonvoima. Se hehkuu hänen pähkinänruskeista silmistään kuin luonnonvoima. Juuri tahdonvoima alun alkaenkin vei hänet toiselle puolelle maapalloa tutkimaan eläimiä Afrikassa, ja juuri se on saanut

hänet matkustamaan ympäriinsä yli kolmenkymmenen vuoden ajan. Ennen pandemiaa hän vietti yli kolmesataa päivää vuodessa luennoiden ympäristön tuhoutumisen vaaroista ja elinympäristöjen katoamisesta. Lopulta maailma on alkanut myös kuunnella häntä.

Tiesin Janen nauttivan mielellään iltaisin lasillisen viskiä, joten olin tuonut tuliaisiksi pullon hänen suosikkiaan, Johnnie Walker Green Labelia. Hän otti lahjani vastaan ilahtuneena – mutta myöhemmin hän kertoi, että minun olisi kannattanut tuoda halvempaa Red Labelia ja lahjoittaa erotus hänen ympäristöjärjestölleen Jane Goodall Institutelle.

Keittiössä hänen miniänsä Maria oli valmistanut tansanialaisen kasvipohjaisen aterian: kookosriisiä kermaisen kidneypapukastikkeen kera, linssejä ja herneitä maustettuna rahtusella maapähkinöitä, currya ja korianteria sekä kuullotettua pinaattia. Jane ei omien sanojensa mukaan juuri piittaa ruoasta, mutta minä en voi sanoa samaa itsestäni, ja niinpä minulla herahti vesi kielelle.

Jane asetti pikku lahjani keittiön työtasolle jättimäisen, neljän ja puolen litran kokoisen Famous Grouse -viskipullon viereen. Janen aikuiset lapsenlapset olivat ostaneet sen hänelle yllätyslahjaksi, ja he selittivät, että Famous Grousea oli paljon halvempaa ostaa isossa pakkauksessa ja että näin viski riittäisi varmasti siksi aikaa, kun Jane olisi heidän kanssaan. Hänen lapsenlapsensa asuvat talossa Dar es Salaamissa, minne Jane muutti, kun oli mennyt naimisiin toisen miehensä kanssa, vaikkakin niihin aikoihin hän vietti suurimman osan ajastaan edelleen Gombessa. Nykyisin Jane asuu talossa vain lyhyitä jaksoja käydessään Tansaniassa kahdesti vuodessa, vain muutamia päiviä kerrallaan, koska hän matkustaa myös Gombessa ja muissa Tansanian kaupungeissa.

Hänelle pieni iltaviski on jokailtainen rituaali ja mahdollisuus rentoutua – ja nostaa malja ystävien kanssa, aina kun se suinkin on mahdollista.

”Se kaikki sai alkunsa”, hän selitti, ”kun äiti ja minä otimme aina yhdessä pikku naukut joka ilta asuessani vielä kotona. Niinpä jatkoimme tapaa ja nostimme myöhemminkin maljat toisillemme aina iltaisin kello seitsemältä riippumatta siitä, missä päin maailmaa kulloinkin olin.” Jane on myös huomannut, että kun hänen äänensä väsyä oikein paljon liian monista haastatteluista ja luennoista, pieni tujaus viskiä terästäää äänijänteitä niin, että hän pystyy puhumaan luennon loppuun saakka. ”Ja”, Jane lisäsi, ”olen kuullut neljältä oopperalaulajalta ja yhdeltä suosituulta rocklaulajalta, että sama tepsii myös heille.”



Perheeni Dar es Salaamissa. Vasemmalta oikealle: pojanpoikani Merlin, hänen velipuolensa Kiki (Marian poika), pojanpoikani Nick (Merlinin velipuoli), pojantyttäreni Angel ja poikani Grub. (JANE GOODALL INSTITUTE / GOODALLIN PERHEEN ARKISTO)

Istuuduin ulkona verannalla Janen viereen pöydän ääreen, kun hän ja hänen perheensä nauroivat ja kertoilivat tarinoita. Tuuhea ihmeköynnös, joka rehotti ympärillämme, tuntui kynttilänvalossa melkein kuin metsän katokselta. Merlin, hänen vanhin pojanpoikansa, oli kaksikymmentäviisivuotias. Vuosia aiemmin kahdeksantoistavuotiaana Merlin oli hurjan ystävien kanssa vietetyn illan jälkeen sukeltanut tyhjään uima-altaaseen. Hänen niskaansa oli murtunut. Onnettomuus oli pakottanut hänet tekemään elämänmuutoksen ja luopumaan juhlimisesta, ja hän oli sisarensa Angelin tavoin seurannut isoäitiään suojelutyöhön. Matriarkka Jane istui pöydän päässä vaatimattoman näköisenä, mutta oli jälkikasvustaan selvästi ylpeä.

Jane siveli hyttyskarkotetta nilkkoihinsa. Vitsailimme, että hyttynet eivät ole kasvissyöjiä. ”Urokset tosin elävät kukkien medellä”, Jane huomautti. ”Vain naaraat imevät verta.” Luonnontutkijan silmissä nuo verenimijähyönteiset olivat pelkästään äitejä, jotka yrittivät saada veriaterian jälkeläistensä ruokkimiseksi. Tämä tieto ei tosin muuttanut paljontaan inhoani noita ihmisen ikaikaisia vihollisia kohtaan.

Kun keskustelu ja perhetarinat taukosivat hetkeksi, halusin esittää Janelle kysymyksiä, joita olin miettinyt aina siitä lähtien, kun olimme päättäneet tehdä yhdessä kirjan toivosta.

New Yorkissa syntyneenä ja kasvaneena sekä jokseenkin skeptisenä suurkaupunkilaisena minun piti myöntää, että suhtauduin toivoon epäillen. Se näytti minusta jonkinlaiselta ponnettomuudelta, passiiviselta hyväksynnältä – eräänlaiselta ”toivotaan parasta” -asenteelta. Se vaikutti lumelääkkeeltä tai haaveilulta. Tarkoitushakuiselta todellisuuden kieltämiseltä tai sokealta uskolta, vaikka tosiasiat ja elämän synkkä todellisuus kertovat jotain aivan muuta.



Angel työskentelee Root & Shoots -ohjelmassamme, ja Merlin auttaa kehittämään koulutuskeskusta, joka sijaitsee Dar es Salaamin lähellä vanhassa metsässä. (K I5 PHOTOS / FEMINA HIP)

Pelkäsin väärää toivoa, tuota harhaanjohtavaa huiputtajaa. Jopa kyynisyys tuntui jollain tapaa turvallisemmalta kuin heittäytymisen riskialttiin toivon varaan. Pelko ja viha näyttivät epäilemättä paljon käyttökelpoisemmilta reagoitavoilta, valmiilta hälytyskellojen soittoon, varsinkin tällaisten kriisiaikojen keskellä.

Halusin myös tietää, miten toivo eroaa optimismista, oliko Jane koskaan menettänyt toivoaan ja kuinka toivosta on mahdollista pi-

tää kiinni synkkinä aikoina. Mutta nuo kysymykset saivat odottaa seuraavaan aamuun, koska oli tulossa myöhä ja kaikki illastajat olivat lähdössä omille teilleen.

Onko toivo todellista?

Kun palasin seuraavana päivänä, olin hieman vähemmän hermostunut. Aloittaaksemme keskustelumme toivosta Jane ja minä istahdimme hänen verannalleen vanhoihin ja tukeviin puisiin taitto-tuoleihin, joissa oli vihreät puuvillakankaiset istuimet ja selkänojat. Katselimme takapihalle, joka oli niin täynnä puita, että oli liki mahdotonta nähdä Intian valtamerta niiden takana. Trooppisten lintujen kuoro lauloi, kirkui, kaakatti ja huhui. Janen kaksi rescuekoiraa tulivat luoksemme ja käpertyivät makuulle Janen jalkojen juureen, ja kissa maukui hyttsyverkko-oven takana innokkaana osallistumaan keskusteluamme. Jane näytti kaikkien noiden suojelemiensa eläinten ympäröimänä kuin jonkinlaiselta nykyajan Franciscus Assisilaiselta.

”Mitä toivo on?” aloitin. ”Kuinka *sinä* määrittelet sen?”

”Toivo”, Jane sanoi, ”on jotakin, minkä ansiosta pystymme jatkamaan eteenpäin vastoinkäymisten edessä. Se on jotain, minkä haluamme toteutuvan, mutta meidän on oltava valmiita ponnistelemaan kovasti sen saavuttaaksemme.” Jane virnisti. ”Me kaksi toivomme esimerkiksi, että tästä kehkeytyy hyvä kirja. Mutta siitä ei tule sellaista, elleimme tee helkkaristi töitä sen eteen.”

Hymyilin. ”Niin, se on ehdottomasti yksi minunkin toiveistani. Sanoit, että toivo on jotakin, minkä haluamme tapahtuvan, mutta meidän pitää olla valmiita paiskimaan kovasti töitä. Vaatiiko toivo siis toimintaa?”

Kuinka pidämme yllä toivoa maailmassa, joka on valtavissa vaikeuksissa?

Paheneva ilmastokriisi, maailmanlaajuinen pandemia, biodiversiteetin hupeneminen, poliittiset mullistukset – näiden musertavien uhkien edessä voi olla vaikeaa asennoitua optimistisesti. Mutta juuri toivoa me nyt kipeimmin kaipaamme.

Maailman tunnetuin elossa oleva luonnontutkija Jane Goodall ja kansainvälisesti menestynyt kirjailija Douglas Abrams käyvät tässä kirjassa ajatuksia herättävää vuoropuhelua ja pohdiskelevat ihmisluonnon kaivatuinta ja heikoimmin ymmärrettyä osaa – toivoa. Kirja toivosta keskittyy pohtimaan Goodallin ”neljää toivon syytä”: ihmeellistä ihmisälyä, luonnon resilienssiä, nuorten ihmisten voimaa ja lannistumatonta ihmishenkeä.

”Yksi koko maailman vaikuttavimmista ja tärkeimmistä suunnannäyttäjistä. Jane on lähes päivittäin levittämässä optimismia ja tietoa eri puolilla maailmaa. Hänen väkevä viestinsä kuuluu: meidän on suojeltava jokaisen elollisen olennon luontaisia oikeuksia, tarjottava toivoa tuleville sukupolville ja noustava vastustamaan kaikkien aikojen suurinta uhkaa – ilmastonmuutosta.”

– Leonardo DiCaprio



KL 50.1
ISBN 978-952-382-300-6

DOCENDO
www.docendo.fi

Kansi: Katse Design